

INTERPRETACJA NAUKA

Czym jest tęczowa flaga: ulotką, apelem, rysunkiem? Interpretacja Kodeksu wykroczeń

przez Dogmaty Karnisty | 20 września 2020

Kodeks wykroczeń przewiduje karę za umieszczenie określonego przedmiotu w “złym miejscu”, na przykład na pomniku. Jaki status ma w tym kontekście tęczowa flaga?

Tym razem Zagadka Karnisty wiązała się z treścią art. 63a Kodeksu wykroczeń. To właśnie ten przepis mówi o karze za umieszczenie przedmiotu w “w złym miejscu”: karalne jest umieszczenie w miejscu publicznym do tego nieprzeznaczonym określonych obiektów, a więc na przykład ich powieszenie na pomniku.

W przepisie wskazano, o jakie konkretnie przedmioty chodzi – wszystkie zostały wymienione w Zagadce Karnisty. Czy można uznać, że tęczowa flaga JEST którymś z obiektów wymienionych w przepisie, a jeśli tak – którym? To istotny problem praktyczny, bo Policja co najmniej w kilku przypadkach próbowała egzekwować wywieszenie na pomniku flagi właśnie za pomocą art. 63a k.w.

A zatem Kodeks wykroczeń mówi o karze za umieszczenie na pomniku: **ogłoszenia, plakatu, afisza, apelu, ulotki, napisu lub rysunku**. Zastanówmy się, czy tęczowa flaga jest:

- apelem,
- rysunkiem,
- jakimś innym spośród wymienionych obiektów,
- żadnym z obiektów wymienionych w Kodeksie wykroczeń.

Zagadka wywołała sporą dyskusję na Facebooku. Dziękuję za wszystkie komentarze! Poniżej próba znalezienia Dogmatycznej odpowiedzi na postawione pytanie.

Dogmaty Karnisty
około 5 mies. temu

ZagadkaKarnisty

Kodeks wykroczeń mówi o karze za umieszczenie na pomniku: ogłoszenia, plakatu, afiszu, apelu, ulotki, napisu lub rysunku. Tęczowa flaga jest:

A: apelem B: rysunkiem

C: czymś innym z wymienionych D: żadnym z wymienionych

Ciekaw jestem Waszej intuicji językowej. 😊 Dzisiejsza #ZagadkaKarnisty sprowadza się w zasadzie do krótkiego pytania: Czym jest flaga? Napisem? Apelem? Ulotką? Jak zwykle możecie głosować za pomocą reakcji/buziek.

Chodzi o zastosowanie art. 63a Kodeksu wykroczeń - to właśnie ten przepis mówi o karze na umieszczenie rzeczy "w złym miejscu" (karalne jest umieszczenie w miejscu publicznym do tego nieprzeznaczonym wskazanych w pytaniu obiektów, a więc na przykład ich powieszenie... [Zobacz więcej](#))

👍 110 💬 43 ➦ 11

Apel: można wystosować, ale nie “umieścić”

Nie ma wątpliwości, że w większości wypadków wywieszenie tęczowej flagi na określonym pomniku jest **formą apelu** skierowanego do obywateli i władz publicznych: to apel o przestrzeganie zasady równości wobec prawa, zaprzestanie dyskryminacji i hejtu w stosunku do mniejszości.

Nie o taki “apel” chodzi jednak w art. 63a Kodeksu wykroczeń. Przepis ten mówi dosłownie:

Art. 63a § 1 k.w.: Kto umieszcza w miejscu publicznym do tego nieprzeznaczonym ogłoszenie, plakat, afisz, apel, ulotkę, napis lub rysunek albo wystawia je na widok publiczny w innym miejscu bez zgody zarządzającego tym miejscem, podlega karze ograniczenia wolności albo grzywny.

Jak widać, karalne jest **umieszczenie** apelu, a nie czynność polegająca na wystosowaniu apelu. “Apel” w rozumieniu art. 63a k.w. musi być więc czymś, co da się **umieścić** w określonym miejscu publicznym. Umieścić, czyli “położyć, postawić lub zawiesić” (*Słownik Języka Polskiego PWN*). Nie jest to natomiast nazwa czynności polegającej na apelowaniu do kogoś o coś, wystosowywaniu publicznej odezwy itp.

Spośród słownikowych znaczeń słowa “apel” w art. 63a k.w. może chodzić więc jedynie o obiekt, który może zostać w jakiś sposób umieszczony w zakazanym miejscu, np. pismo, tablica, kawałek materiału zawierający postulaty, zachęcające do udziału w akcji itp. *Słowniku Języka Polskiego PWN* mówi, że apel to “publiczna wypowiedź lub pismo skierowane do ogółu, wzywające do jakichś działań lub do uczestnictwa w czymś”, w art. 63a k.w. chodzi więc o drugie z tych znaczeń.

O ile więc wystawienie tęczowej flagi może być – i często jest, z uwagi na jej symbolikę – formą apelu, o tyle jej umieszczenie na pomniku nie jest umieszczeniem “apelu” w rozumieniu art. 63a k.w. Kodeks wykroczeń nie przewiduje tu kary za czynność apelowania do kogoś o coś, na przykład przy użyciu rekwizytu tęczowej flagi, lecz przewiduje karę za umieszczenie obiektu w miejscu do tego nieprzeznaczonym.

Na ten wątek zwracaliście uwagę w komentarzach na Facebooku. Przykładowo, jeden z Czytelników analizował:

Pierwsze sześć wymienionych rzeczy zawiera napisy, czyli zapewne zamierzona kategoria tekstowa, podczas gdy ten ostatni wymieniony jako rysunek jest pewnie beztekstową grafiką. Wiadomo, że tęczowej fladze nie po drodze z napisami, a bardziej z grafiką. Gdyby trzymać się użytych sformułowań, to z pewnością żadnym z wymienionych (...) Biorąc pod uwagę, a pomijając substrat materialny, że jest to za SJP PWN publiczna wypowiedź skierowana do ogółu, wzywająca do określonych działań lub do

uczestnictwa w nich, trudno nie uznać tego jednocześnie za apel.

[Komentarz pod wpisem na Facebooku, 19.09.2020.](#)

Jednak z uwagi na kontekst słowa “umieszczać” nie da się pominąć substratu materialnego “flagi”. Uznanie, że przepis przewiduje karę także za “apelowanie” w miejscu do tego nieprzeznaczonym rozszerzałoby penalizację poza granice usprawiedliwione znamionami.

Dotychczasowe obserwacje prowadzą do ogólniejszego wniosku: cały art. 63a k.w. bazuje na założeniu, że sprawca “umieszcza” gdzieś jakiś obiekt w sensie fizycznym. “Umieszcza” to znamię czynności sprawczej odnoszące się do wszystkich wskazanych w pytaniu obiektów: istotny jest substrat materialny każdej z nich.

Odpowiedź A jest więc nieprawidłowa.

Nie wszystko jest “rysunkiem”

Jednym z wymienionych w art. 63a k.w. przedmiotów jest **rysunek**. Rysunek to po prostu coś, co jest “narysowane”, a “rysować” to “przedstawić coś na papierze za pomocą ołówka, kredki” (zob. [Słownik Języka Polskiego PWN](#)).

Z pewnością klasyczna flaga, a więc kawałek kolorowego materiału/tkaniny nie jest rysunkiem i nie określilibyśmy go mianem rysunku w ogólnym języku polskim. **Z tego powodu odpowiedź B nie jest prawidłowa.**

To, że symbol flagi, jej wymiary, kolorystykę, układ elementów występujących na fladze ktoś kiedyś zaprojektował – w tym być może narysował – nie ma oczywiście znaczenia dla uznania konkretnej flagi za rysunek. Kopia rysunku również nie jest “rysunkiem”; może być co najwyżej ulotką lub plakatem (wydruk).

Ponadto warto zauważyć, że określenie “rysunek” pojawia się na samym końcu wyliczanki: o ile ogłoszenie, plakat, afisz, apel i ulotka muszą być czymś przyniesionym przez sprawcę, o tyle napis i

rysunek można wykonać bezpośrednio “na” miejscu do tego nieprzeznaczonym: napisać coś na cokole pomnika lub narysować coś w innym miejscu publicznym.

W tym sensie art. 63a k.w. obejmuje narysowanie na pomniku symbolu tęczy, na przykład za pomocą kolorowej kredy, lecz nie obejmuje owinięcia pomnika tęczową flagą (w pierwszym wypadku mamy do czynienia z rysunkiem, w drugim – nie).

Kara za umieszczanie, nie afiszowanie

Rozważmy, czy tęczowa flaga może zostać uznana za jakiś inny obiekt wymieniony w przepisie.

Z pewnością – w klasycznej formie – flaga nie jest ogłoszeniem (nośnikiem z zapisaną na nim informacją) czy ulotką (kawalkiem papieru z tekstem lub grafiką). Oczywiście określone ogłoszenie lub ulotka może przedstawiać tęczową flagę bądź mieć nawet formę “flagi” z naniesionymi w odpowiednim układzie graficznym informacjami – sama flaga nie jest jednak żadnym z tych obiektów.

Co istotne, **sposób użycia czy funkcja flagi** w określonym kontekście nie przekształca jej w któryś z obiektów uwzględnianych przez art. 63a k.w. Przykładowo, użycie tęczowej flagi podczas manifestacji LGBT – machanie nią lub jedynie niesienie – nie przekształca flagi w “ogłoszenie” o własnej orientacji seksualnej. O osobach niosących flagi nie powiemy, że “niosą ogłoszenia”.

Flaga podobna jest nieco do plakatu, szczególnie ze względu na rozmiary i charakter graficzny, jednak kibice nie idą przeciw na mecz piłkarski z plakatami, tylko z flagami. Afisz można zaś uznać za rodzaj plakatu informującego o jakimś przedsięwzięciu, najczęściej spektaklu lub koncertu (“Nie schodził z afisza...”). Nie należy jednak mylić afisza z **afiszowaniem się** (obnoszeniem się) z poglądami czy stylem życia. Można twierdzić, że wystawienie na widok publiczny określonej symboliki to afiszowanie własnych poglądów, lecz nie oznacza to, że używany przez nas obiekt nabiera cech afisza.

Podsumowując, **odpowiedź C również nie może zostać uznana za poprawną.**

Flaga to... flaga

Najwięcej głosów (ponad połowę z wszystkich oddanych) uzyskała odpowiedź D: flaga nie jest żadnym z obiektów wskazanych w art. 63a Kodeksu wykroczeń. Flaga jest po prostu... flagą.

Wydaje się to najbardziej rozsądna interpretacja, a zatem Dogmatycznie rzecz biorąc **prawidłowa powinna być odpowiedź D.** Wywieszenie na pomniku tęczowej lub jakiegokolwiek innej flagi nie jest karalne na mocy art. 63a Kodeksu wykroczeń.

Po pierwsze, nie było przeszkód, by wpisać do przepisu również flagę, tak jak na przykład w art. 137 Kodeksu karnego, który mówi o zniszczeniu, uszkodzeniu, usunięciu lub znieważeniu flagi państwowej. Ale **art. 63a k.w. nie wymienia flagi.** Zwróciliście na to uwagę na Facebooku:

Gdyby było karane umieszczanie flagi, byłoby to literalnie wymienione. Ja bym zastosował wykładnię systemową. Przepisy karne używają bezpośrednio i dosłownie pojęcia “flaga” (art. 137 k.k.).

[Komentarz pod wpisem na Facebooku, 19.09.2020](#)

Po drugie, posłużenie się w przepisie czasownikiem “umieszcza” wyklucza podciągnięcie pod art. 63a k.w. różnych form postępowania z określoną symboliką w miejscu publicznym i **rozciąganie przepisu na inne formy zachowania**: demonstrowanie, apelowanie, afiszowanie się itd. Karalne jest umieszczenie jednego z siedmiu wskazanych w przepisie obiektów w miejscu zakazanym.

Po trzecie, **nie ocenialiśmy tu sensowności** takiego a nie innego brzmienia art. 63a k.w.

Zauważmy jedynie, że przepis zbudowany jest w oparciu o technikę szczegółowego wyliczenia określonych obiektów, nie ma zaś tu

definicji ogólnej. Taka kazuistyka jest zawsze ryzykowna, bo może się okazać, że w konkretnej sytuacji nie obejmie przedmiotu, który powinien się tam znaleźć. Z drugiej strony kazuistyka ułatwia stosowanie przepisu, bo od razu wiadomo, o jakie przedmioty chodzi: nie trzeba się zastanawiać, czy dany przedmiot podpada pod definicję ogólną.

Wreszcie należy podkreślić, że samo umieszczenie czegoś na pomniku, nawet jeśli będzie to ogłoszenie czy rysunek, **nie przesądza o popełnieniu wykroczenia**, które musi być czynem społecznie szkodliwym i zawinionym (art. 1 k.w.). Nie będzie wykroczeniem pokojowy protest związany z umieszczaniem na pomniku haseł czy rysunków, szczególnie apel o przestrzeganie praw mniejszości w sytuacji, gdy są one naruszane instytucjonalnymi działaniami państwa.

Raz jeszcze dziękuję za wspólne rozwiązywanie Zagadki Karnisty!

POMNIK

WYKROCZENIE

ZAGADKA KARNISTY